

V spomin

MIRAN TRONTELJ

(1940–2012)

*Miran Trontelj
(foto: Bruno Toič)*

Novembra lani, kmalu po izidu 26. številke revije Ujma, je umrl njen dolgoletni urednik Miran Trontelj.

Na zadnjem sestanku uredniškega odbora pred poletjem je bil videti kot običajno – poln energije. Sestanek je vodil v svojem značilnem tonu, jasno in jedrnat. Takrat smo se prvič zbrali v novi, razširjeni sestavi. Za nekatere člane je bilo to prvo in zadnje srečanje z Miranom kot urednikom, kajti jeseni je bil že v bolnišnici in po izidu nove številke ga ni bilo več.

Miran Trontelj bo slovenski javnosti ostal v spominu predvsem kot prvi meteorolog, ki je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja začel sodelovati

s televizijo in v živo napovedovati vreme, da bi tako meteorologijo približal ljudem in vremenske napovedi naredil razumljivejše. Bil je meteorolog stare šole, saj je svojo poklicno pot začel v času, ko se je za napovedovanje vremena še uporabljala tako imenovana sinoptična metoda. Na podlagi podatkov so pripravili posebne karte, ki so jih meteorologi nato analizirali in ugotavljali, kakšno je stanje vremenskih procesov. Ni treba posebej poudarjati, da je bila za dobro analizo ključna kombinacija znanja in izkušenj, kar je Miran imel in kar je z veseljem delil s kolegi. Kot načelnik oddelka za napovedovanje vremena in pozneje namestnik direktorja Hidrometeorološkega zavoda v Ljubljani je ves čas stremel k temu, da bi se zanesljivost in kakovost vremenskih napovedi izboljšali. Prav zato je vztrajal pri povezovanju s tujimi meteorološkimi središči in tako pripomogel k temu, da so slovenski meteorologi sledili razvoju tehnologije in novim načinom napovedovanja vremena.

Vreme ima žal tudi svojo temno plat in pogosto uničujoče vpliva na ljudi in njihovo okolico, zato je razumljivo, da je Miran del svoje pozornosti in energije usmeril na področje naravnih nesreč. Leta 1997 je izšla knjiga Kronika izrednih vremenskih dogodkov 20. stoletja, ki sicer ni bila njegova prva, je pa tista, ki je nastala v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje. Dve leti pred tem je bil imenovan za člana štaba Civilne zaščite Republike Slovenije, v katerem je deloval skoraj celo desetletje. V tem obdobju je ob večjih naravnih nesrečah intenzivneje sodeloval s takratnim poveljnikom Civilne zaščite Miranom Bogatajem ter sistemom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. V kritičnih trenutkih iskanja rešitev in sprejemanja odločitev, kako ukrepati, da bi se zaščitila življenja, je bil vedno brezpogojno pripravljen pomagati.

V tem času je Miran postal tudi član uredniškega odbora revije Ujma. Revija mu ni bila tuja, saj se je kot pisec in recenzent v njej pojavljal vse od prve številke. Ko je leta 2002 umrl njen prvi urednik Bojan Ušeničnik, je bila funkcija glavnega in odgovornega urednika zaupana Miranu. V svojem prvem uvodniku je zapisal, da vsebinskega koncepta revije ni želel spreminjati, saj je

bil ta v dolgih letih izhajanja že dodobra izboljššan in obogaten. Kljub temu je v daljšem obdobju njegovega urednikovanja opazen »meteorološki pečat«, ki ga je pustil reviji.

V svojih uvodnikih je bil vedno družbenokritičen. Menil je, da vsi, od posameznikov do občin in države, naredimo premalo, da bi se na nesreče pripravili in omilili njihove posledice. Poplav, suš in neurij bo v prihodnje prej več kot manj in ujme nikakor ne bodo šibkejše, prav nasprotno, intenzivnejše bodo in povzročale bodo vse večjo škodo, je opozarjal. Škodo bi lahko omilili že s spoštljivejšim odnosom do narave. Ta nam zaenkrat še prizanaša, je večkrat zapisal in se spraševal – kako dolgo še.

Posebno pozornost je namenjal podnebnim spremembam, ki se dogajajo hitreje in izraziteje, kot so jih napovedovali klimatologi. Med povzročitelji sprememb je dokazano tudi človek s svojim pohlepom po dobičku, je zapisal. Spremeniti moramo miselnost tistih, ki so prepričani, da hlepenje po hitrih zaslužkih in velikih dobičkih edino prinaša blagostanje. Njegova vizija je bila, da bi v kmetijstvu že izbira poljščin, ki potrebujejo manj vode v času, ko je primanjkuje, lahko veliko prispevala k preživetju te panoge. Menil je, da bi bilo treba zmanjšati gnojenje in škropljenje, saj prekomerna uporaba teh sredstev vpliva na ozračje, še bolj pa na podtalnico, s katero se oskrbujemo. In te nam bo v prihodnje vse bolj primanjkovalo, je napovedal.

Miran je imel pestro in raznoliko življenje. Med drugim je bil tudi tabornik, jadralec, smučarski sodnik, numizmatik, filatelist, pevec, ljubitelj narave, potovanj in gora ... Kot pravi upokojenec je bil v zadnjem desetletju »polno zaposlen« in, kar je najpomembneje, skoraj do zadnjega trenutka aktiven. Bolezen mu je prizanesla vsaj z dolgotrajnim in mučnim pešanjem, kar bi človek njegovega kova težko prenesel.

Miran bo manjkal marsikomu in marsikje. V uredništvu ga bomo pogrešali kot človeka, ki je znal strokovno zagovarjati svoje mnenje ne glede na okoliščine, ter kot prijetnega in vestnega sodelavca, na katerega smo se vedno lahko zanesli.

Uredništvo